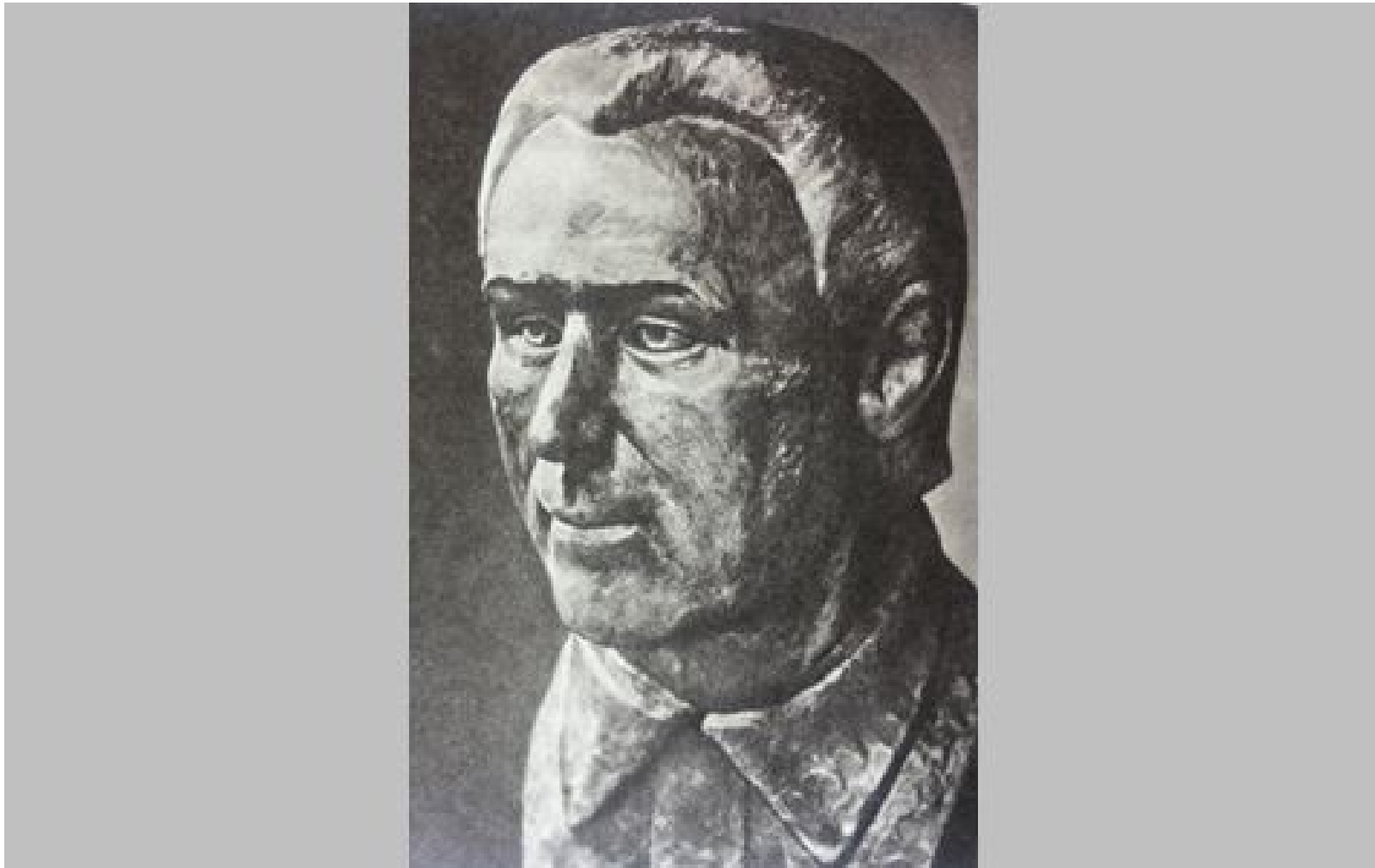
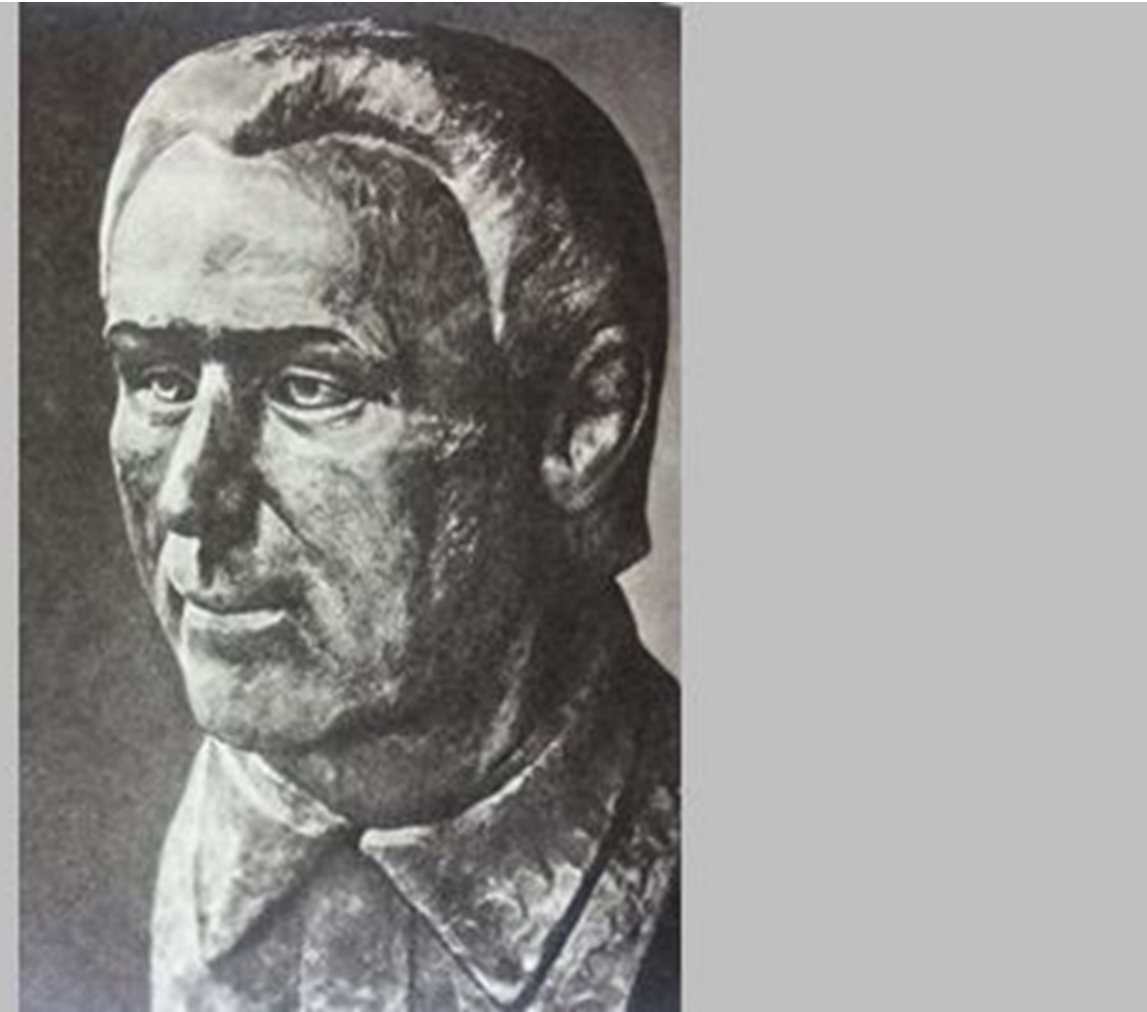

KRISTIJONAS DONELAITIS

1714 - 1780

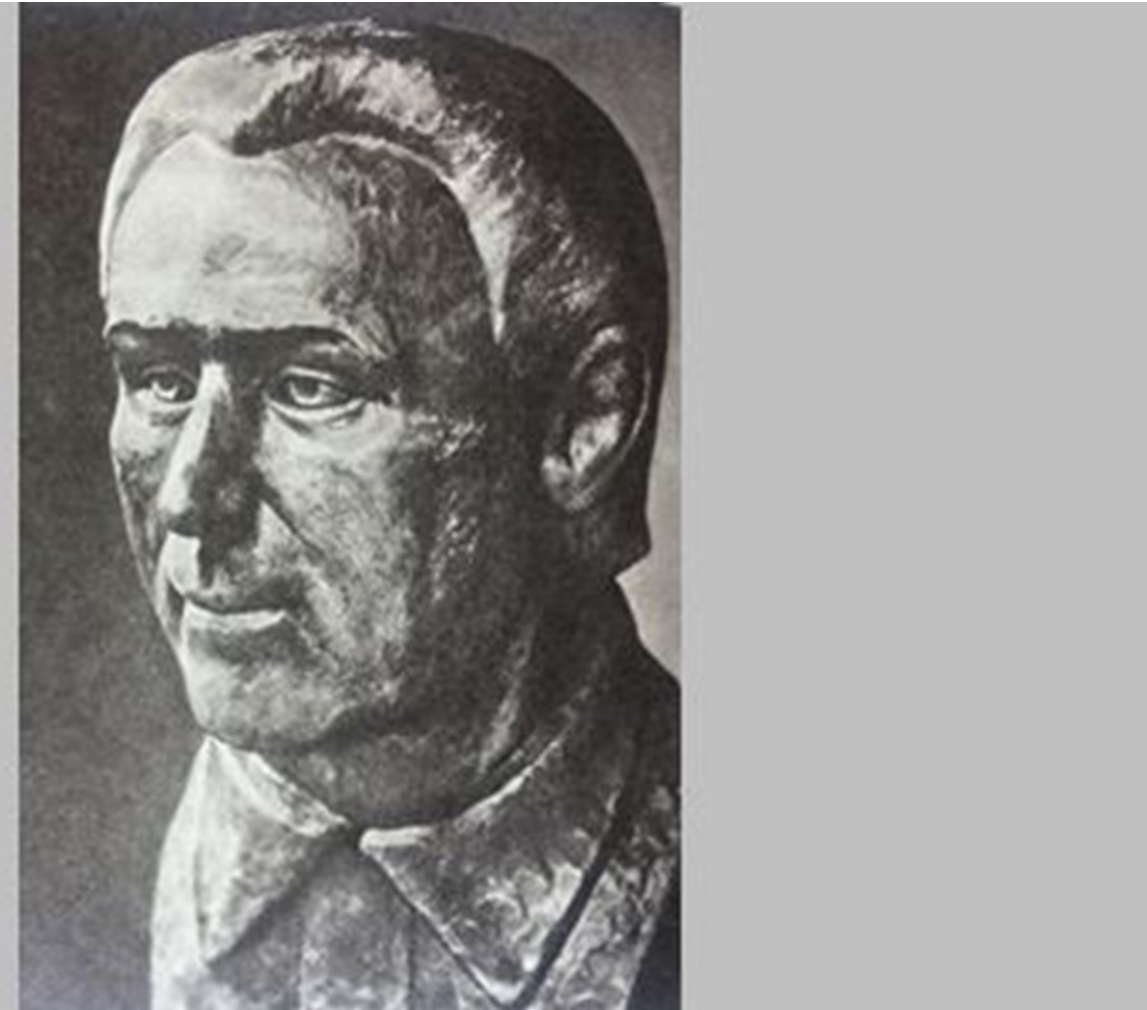

Kristijonas Donelaitis byl luteránský kněz na Malé Litvě.

Absolvoval teologické studium na Královecké univerzitě.

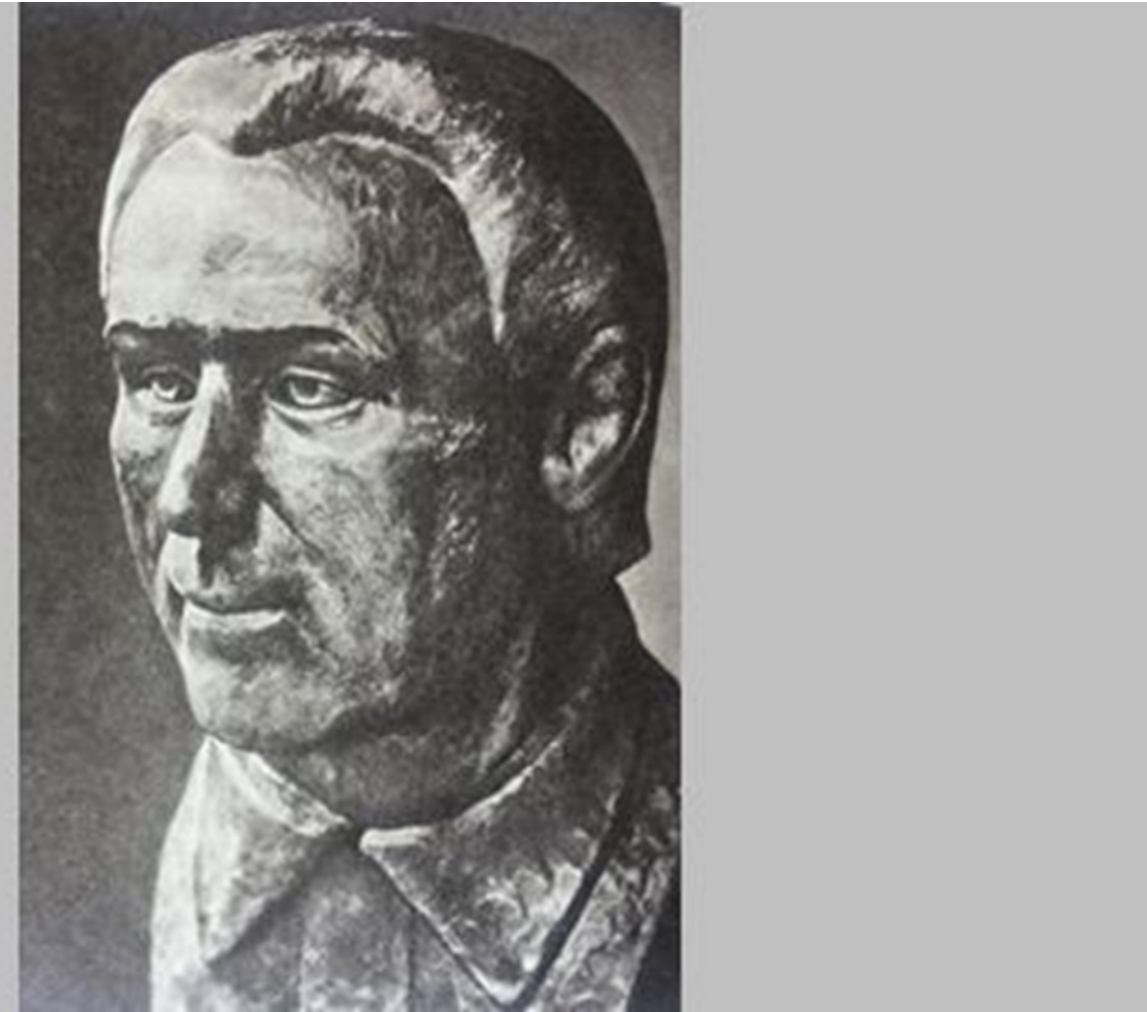
Působil jako farář v obci Tolminkiemis.

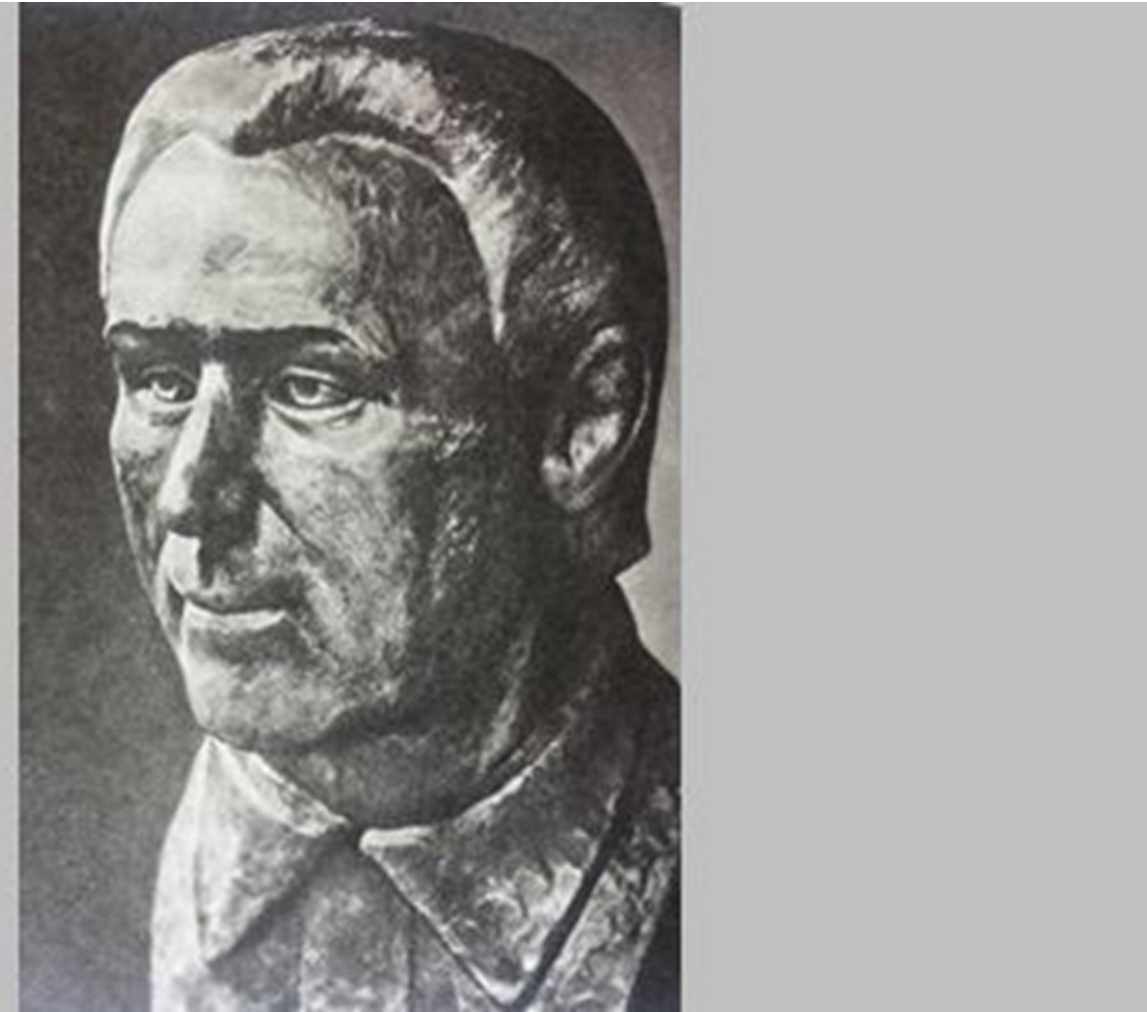
Kristijonas Donelaitis
napsal didaktický epos
Metai („Roční doby“)
a
šest bajek

Texty vznikly někdy mezi
rokem 1736 až 1775.

Za života nic z toho
nevydal tiskem.

Literární dílo Kristijonase Donelaitise je základním kamenem litevské literatury. Jsou to první vskutku kvalitní literární (tzn. nenáboženské) texty evropského významu. Je to doposud nejcitovanější litevské literární dílo. Donelaitis je zakladatelem litevské literatury.

První vydání eposu
Metai vyšlo roku 1818 v
Královci.

Dílo k tisku připravil
Ludwig Rhesa.

Jau saulele wēl atkāpāna buddiā sūiera,
Dr ziēmā paltāw Trupis pergrāndimā jūciv.
Waležū Premanis sū Lēdāis fugaišči pāgāwo,
Dr puttādāms Saieg's wisur i. Riekā pāwirto.
Tū Laukūis Orāi Drungai zaiwidāni glāstē,
Dr Lātēlēs wisōnias i. Numiowū sū pānkē.
~~Dr~~ ^{Konnu} sū zillāis wisāis i. sūbuddiā ~~atkāpāna~~ ^{atkāpāna} keltis.
O Laukū Kalnāi sū Klānēis pāmētē ^{Wānādas}.
Wisslāb, kās Luddens. Biauzybej numirē wērkdamo;
Wisslāb, kās Eirē gywēdamo pēnziēmāwōjow ^{atkāpāna}
Wl po fawō kōrri pēr ziēmā sūwō mēgājow,
Wisslāb tū Pulkāis i. plādo Wāfārā sūcikit.

Jūnkis sū zēpkāis i. pālto Pāpāliō zraunkis.
Wārnas in Wārnai sū zārkāms argi Pēlēdāms,
Pēlē sū Wāikāis, in Kūrnjēi zillūmā gyvē.
Musēs in Wābālai, Udai sū kaimēnē Blāšū,
Mūs jau wārgyt wēl Pulkāis wisur sū sūwinko,
Dr Pōnis taip, kaip Buris i. zēl. ^{Wāfārā}.
Bēt in Bittis jau zēimynā fawō pābuddit,
Dr prie Dārbo fast. bāy kē pelnyz. ^{nūšimāto}.
Tū Pulkāi sū pro plāstāis i. sūly sū pāgāwo,
Dr Larkstydāni sū Birbynēas zaišči pārdiyo,
O Wōrāi Kāmpis, zēdēdāni Wāspāliōs āndē.
Argi mēdžot, zāklis tylomēis kōpēzēdāni mēggē.
Bēt in Mēžkar in Wilkai zōkinedāni djaugē,
Dr suplēpit. kē tylomēis i. Pāgiriō zraunkē:
Atlē kōkie Djuwai neywienis i. ziddēliō Pulko
Wōrkdamo, ar Dufēndāms mūs Larkyt. kē sūgryzē.

Epos *Metai* je poměrně rozsáhlý básnický text – cca 3000 veršů.

Je napsán v hexametu (jeden z antických básnických metrů)

Jau Saulėle vėl atkoptava būdimo žviera,
Ir žiemos šaltas Tropicus pergraudinė juokis.
Valgėu Premonis su Lėdais sugaišė pagavo,
Ir pūtėdamas Saiegos vėjais ir šiekė pavirto.
Tū Kanckas Oras Drungiai gavindami glafė,
Ir Latėlės wisonias iš Numirovėsiu paūkė.
~~Ir~~ ^{Konnu} ju Gillais wisais išbūdidia ~~ir~~ ^{kelij} kelij.
O Laukū Kalnai su Kloneis pamėte Kruonas.
Wislab, kās Ludens. Biauoybej numire wėrdams.
Wislab, kās Eirė gyvendams penjiemėvojau ~~atopa~~
Ar po fėvė Kėrri per žiemą būvė mėgėjas.
Wislab tū Pulkais išlindo Wėfėrė šėikit.

Junkis su Žėpkais iš kėlto Pėpėlio traukė.
Wėrnas ir Wėrnai su žarkėmis argilėlėdėmis.
Pėlės su Wėdikais, ir Kėrnjėi žillūmā gyvė.
Musės ir Wėbėlai, Udai su Kaimėnė Blūjū,
Mūs jau wėrgyt wėl Pulkais wisur fėfėrin ko,
Ir Pėnir taip, kaip Bėrus isėlti, ~~isėdė~~ isėdė.
Bit ir Bittirė jau žėimynas fėvė pėbudyt,
Ir prie Darbo fėst. bėy kė pelnyz, nūfėmėto.
Tū Pulkai ju pro plyštėius išlytė pagavo,
Ir lėktydėmė su Birbyneis žaisė prėdėjo.
O Wėrėi Kampis, jėdėdamė Wėpėlūs andė.
Ir gė mėdėt, Triaklūs tylomė kėpėdėmė mēggė.
Bet ir Mėžkar ir Wilkai žėkėdėmė djaugė,
Ir suplėpīt, kė tylomė ir Pėgėrė traukėj.

Šlė kėkė Djuvai negwėnė iš didėlio Pulko
Wėrdams, ar Dufėndams mūs Lėktyz, nē fėgryz;

Originální text neměl žádný „zastřešující“ název. Donelaitis pojmenoval pouze jednotlivé části eposu a to následovně:

Pavasario linksmybės – Jarní radovánky

Vasaros darbai – Letní práce

Rudenio gėrybės – Podzimní dary

Žiemos rūpesčiai – Zimní starosti

Jau saulele wēl atkāpāna buddiā sūiera,
Dr Ziemā sātāw Trupis pergrāndimā jūkie,
Waležū Premanis sū Lēdāis jūgāi sū pāgāwo,
Dr puttādāms Saiegs wifur i. Niekā pāwirto.
Tū Laukūis Orāi Drungāi zāiwidāmi glāstē,
Dr Lātēlēs wifonias i sū Numiowā sū pānkē,
Pūtā sū gillāis wifāis i sū buddiā ~~atkāpāna~~ keltis,
O Laukū Kalnāi sū Klānēis pāmētē ~~Wānādas~~,
Wiflāb, kās Luddēns Biauwēlēs numirē wērkdamō,
Wiflāb, kās Eirē gūwēdamō pēnģēmāwōjōw ~~atkāpāna~~,
Dr po fawō Kērnā pēr Ziemā Lūwō mēgējēs,
Wiflāb tū Pulkāis i sū lāndō Wāfārā sū wēikēt.
Jūnkis sū Zēpkāis i sū pālto Pāpāliō zāunkēs,
Wārnas in Wārnāi sū Zārkāms wēl Pēlādāms,
Pēlēs sū Wāikāis, in Kūrnģēi sū lūmā gūvē,
Mūš, jau wārgit wēl Pulkāis wifur sū sūwāko,
Dr Pānis tāip, kāip Buris i sū gēlētē sū sūwō,
Bēt in Bittinē jau Zēimynā fawō pābuddit,
Dr pōie Dārbo fāst, bāy kā pēlēt, nū sūwānģē,
Tū Pulkāi sū pro pļištāis i sū lū sū pāgāwo,
Dr Larkstādāi sū Birbynēns zāi sū pādējō,
O Wōrāi Kāmpis, sēdēdāmi Wāpālūs āndē,
Drģē mēdģēt, sūklūs tylōms kōpģēdāmi mēģģē,
Bēt in Mēģģar in Wilkai sū kōkēdāmi dģaugē,
Dr sūplēģit, kā tylōms i Pāģirri trānkēj:
Stlē kōkie Dģwāi nēwienā i sū didēlēs Pulko
Wōrkdamō, ar Dģfēndāms mūr Lānkys nē sūģģģē;

Název *Metai* není původní: navrhl jej Ludwig Rhesa („*Das Jahr in vier Gesängen*“) a pozdější badatelé jej převzali.

Také není známé pořadí jednotlivých částí tohoto eposu, Donelaitis se nikde nevyjádřil, v jakém pořadí zamýšlel části uspořádat.

Podrobněji viz videopřednášku:

<https://medial.phil.muni.cz/Player/Cca3dB4g>